

N:o 315.

Af Herr O. B. Olsson: Angående upphäfvande af Kongl. Förordningen rörande rättegången vid Konsistorierna den 11 Februari 1687.

Det låter bättre i regeln än det tager sig ut i verkligheten, att hvar och en skall dömas af sina likar. Vi hafva här i landet tre särskilda slag af forum för rättsökande: Hofrätterna, Krigsrätterna och Konsistorierna. Man invänder förgäfvets, att Hofrätterna äro allmänna domstolar och utgöra två instanser. De utgöra det för Ridderskapet och Adeln, äfvensom för de högstbenådade, som kallas adliga vederlikar.

Då Hofrätterna först stiftades, föreskrefs det, att alla dess medlemmar skulle tillhöra rikets så kallade första stånd. På detta sätt blef denna institution för Adeln ett privilegieradt forum. Efter 1809 års statsskick har saken i så måtto förändrat sig, enär hvar och en skall befordras till embete efter ådagalagda kunskaper och skicklighet; att dessa öfverdomstolars ledamöter utgöras till ett vida öfvervägande antal af ofrälse. Men det återstår ännu såsom ett privilegium, att Hofrätt är för Ridderskapet och Adeln första instansen, hvilket är en oegentlighet. Rörande Krigsrätterna och Krigshofrätten, så är i de förra en (säger en) juridiskt bildad person, nemligen auditören, ledamot i Rätten. Domstolens ledamöter för öfrigt äro officrare af alla grader från och med majoren till och med löjtnanten. I öfverdomstolen eller Krigshofrätten finnes också en juridiskt bildad person, nemligen krigshofrättsrådet. De öfrige ledamöterna äro militärer. Oanmärkt bör ej lemnas, att denna domstol har ytterligare att förfoga öfver en juridiskt bildad person derjemte, nemligen fiskalen. Drages målet derifrån under Högsta Domstolens pröfning, så förstärkes denna med tvänne ledamöter af Krigshofrätten. Konsistorierna såsom domstol äro de sämst lottade af alla dessa tre, enär de hvarken hafva någon juridiskt bildad person att lita sig till inom sina medlemmar eller något fiskalsembete. Jag

vet

mycket väl att fråga varit väckt i behörig ordning om inrättandet af ett fiskals-embete i hvarje Konsistorium. Men denna fråga har fallit, emedan man icke velat betunga Staten med nya embeten af ringa betydelse, och emedan man ansett dessa domstolar böra försvinna såsom icke tidsenliga. Att man länge hyst misstroende till dem visar sig deri att:

1:o Man icke tillstodt dem att sjelfva ransaka öfver brott och förseelser, begångna af prestmän, utan låtit detta verkställas vid vanlig underdomstol, som haft och har skyldighet att inskicka ransakningsprotokollet till Konsistorium, som slutligen dömer i målet;

2:o att Konsistorierna hafva den skyldigheten att efter slutet af hvarje år insända dombok till Hofrätterna öfver de mål som blifvit handagda, och ibland dessa de hvori det blifvit dömdt utan ransakning vid verldslig rätt, såsom varningsgrader o. s. v., på det att öfverrätt må vara i tillfälle att pröfva om allt gått lagligt och rättvist till, och, om så icke varit fallet, se till att rättelse vinnes.

För denna domstolsinstitution finnas tvänne stöttestenar. Den ena kallas kamratskap, der man anser domstolen gå för mildt till väga emot gynnade personer, och den andra att man går för strängt och hårdhänt till väga mot misshagliga personer. Dessa stöttestenar undvikas säkrast, om man undanrödjer hela domstolsinstitutionen och, om möjligt, alla undantagsdomstolar, och jemlikt grundlagens ord gör alla Svenska medborgare lika inför lagen.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag vördsamt föreslå:

att Kongl. Förordningen af den 11 Februari 1687 äfvensom alla de andra förordningar, som upplysa, förklara, ändra eller tillöka densamma, må till all kraft och verkan upphävas, samt att prest, som tilltalas för brott och förseelser, hädanefter bör dömas vid verldslig rätt.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1869.

O. B. Olsson.